

Розум І. О., к.ю.н.,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПОРЯДКУ ОТРИМАННЯ СВДОЦТВА ПІЛОТА ВІЛЬНОГО АЕРОСТАТА

Тенденція щодо збільшення кількості повітряних суден усіх видів та модифікацій, що протягом останнього десятиліття постійно прослідковується у нашій державі, прямо обумовила зростання інтенсивності використання повітряного простору України. При цьому забезпечення безпеки польотів під час організації повітряного руху у повітряному просторі є пріоритетним завданням усіх суб'єктів публічного адміністрування у галузі авіації, а також інших суб'єктів, які провадять діяльність у цій галузі, і невід'ємною складовою національної безпеки. Поняттям «повітряне судно» (далі – ПС), закріпленим у п. 79 ч. 1 ст. 1 Повітряного кодексу України від 19.05.2011 р. № 3393-VI (далі – Кодекс), охоплено усі види апаратів, що підтримуються в атмосфері у результаті їх взаємодії з повітрям, відмінної від взаємодії з повітрям, відбитим від земної поверхні. Як вбачається із абз. 3 п. 1.3 розділу 1 частини 47 Авіаційних правил України, затверджених наказом Міністерства інфраструктури України від 25.10.2012 р. № 636, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 16.11.2012 р. за № 1926/22238, аеростатом є літальний апарат, легший за повітря, що переміщується у повітрі без допомоги силової установки. Експлуатація будь-якого ПС безпосередньо пов'язана із діяльністю авіаційного персоналу, до якого, крім інших, належить і пілот повітряного судна. Частиною 1 ст. 49 Кодексу встановлено, що особа, яка належить до авіаційного персоналу, має відповідати кваліфікаційним вимогам за професійною ознакою, станом здоров'я та *мати належним чином оформлене свідоцтво* згідно з авіаційними правилами України. Порядок отримання свідоцтва пілота вільного аеростата регламентовано Правилами видачі свідоцтв авіаційному персоналу в Україні, затвердженими наказом Міністерства транспорту України від 07.12.1998 р. № 486, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 29.12.1998 р. за № 833/3273 (далі – Правила). Із п. 4.1 розділу 4 Правил випливає, що авіаційні фахівці допускаються до самостійної професійної діяльності з експлуатації та технічного обслуговування ПС, ВПП та ОПР лише за умови, якщо вони мають офіційний дозвіл Державіаслужби України на здійснення такої діяльності у вигляді *свідоцтв авіаційного персоналу* (крім посвідчення курсанта). Державіаслужба України видає свідоцтва авіаційних фахівців на підставі об'єктивної оцінки відповідності кандидата на одержання

свідоцтва вимогам та процедурам, установленим Правилами. Кандидат на одержання свідоцтва зазначеного виду та/або рейтингу повинен мати відповідну підготовку за затвердженою програмою у сертифікованому навчальному закладі, належний досвід та придатність за станом здоров'я, підтверджені в установленому Правилами порядку. Виходячи із п.п. 5.11.2. п. 5.11 розділу 5 Правил кандидат для отримання свідоцтва пілота вільного аеростата повинен досягти 16 річного віку і продемонструвати знання, що відповідають правам, які надаються власнику свідоцтва вільного аеростата, із таких галузей:

— повітряне право: правила та положення щодо власника свідоцтва пілота вільного аеростата; правила польоту (правові аспекти); відповідні практика та правила обслуговування повітряного руху;

— експлуатація повітряних суден: принципи дії вільних аеростатів, систем та приладового обладнання; експлуатаційні обмеження вільних аеростатів; відповідні експлуатаційні дані з керівництва льотної експлуатації або іншого документа, що містить цю інформацію; фізичні характеристики та практичне застосування газів, що використовуються у вільних аеростатах;

— льотні характеристики ПС та планування польотів: вплив завантаження на льотні характеристики; розрахунки маси; використання та практичне застосування параметрів стартових, посадочних та інших характеристик, включаючи вплив температури; передполітне планування та планування польотів за маршрутом під час виконання польотів в умовах правил візуальних польотів; відповідні правила обслуговування повітряного руху, порядок становлення висотоміру; виконання польотів у районах з інтенсивним рухом;

— можливості та обмеження людини в льотній діяльності щодо пілота вільного аеростата; застосування основ авіаційної метеорології; правил одержання та використання метеорологічної інформації; вимірювання висоти;

— повітряна навігація: практичні аспекти аеронавігації та методи зчислення шляху; використання аеронавігаційних карт; використання аеронавігаційної документації, авіаційні коди та скорочення;

— відповідні запобіжні заходи та дії за аварійних обставин, включаючи дії, яких додержуються з метою обходу зони небезпечних метеоумов, турбулентності в сліді та інших небезпечних для польоту явищ; основи польоту щодо вільних аеростатів; правил ведення радіотелефонного зв'язку та фразеології радіообміну, необхідних для виконання польотів в умовах ПВП та дій при втраті зв'язку.

Кандидат на отримання свідоцтва повинен мати наліт не менш як 12 годин у кості пілота вільних аеростатів, включаючи, принаймні, 9 запусків та підймань, з яких 4 повинні бути самостійними. Кандидат повинен набути під відповідним контролем досвід експлуатації вільних аеростатів,

принаймні, із таких галузей: а) передполітна підготовка, включаючи складення, оснащення, наповнення, пришвартування та огляд аеростата; б) технічні прийоми та правила, що вживаються під час запуску та підймання, включаючи відповідні обмеження, порядок дій за аварійних обставин та використання сигналів; в) методи та запобіжні заходи зіткнень; г) керування вільним аеростатом за допомогою зовнішніх візуальних орієнтирів; г) розпізнавання режиму швидкого спуску та виходу з нього; д) політ за маршрутом з допомогою візуальних орієнтирів та методів зчислення шляху; е) заходження на посадку та посадки, включаючи порядок поведження з аеростатом на землі; є) порядок дій за аварійних обставин.

Окрім того, кандидат повинен: керувати вільним аеростатом з дотриманням його експлуатаційних обмежень; плавно і точно виконувати всі маневри; приймати правильні рішення та кваліфіковано здійснювати нагляд у польоті; застосовувати знання з аеронавігації; постійно здійснювати керування вільним аеростатом таким чином, щоб забезпечити належне виконання схеми польоту або будь-якого маневру з точки зору безпеки польотів.

Кандидат для отримання свідоцтва повинен мати діючий медичний сертифікат або медичний висновок, що відповідає медичному стандарту другого класу.

УДК 342.92 (043.2)

Толкачова І. А., к.ю.н., доцент,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ АВІАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Державна авіаційна служба України – центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері цивільної авіації та використання повітряного простору України, є уповноваженим органом з питань цивільної авіації. Діяльність Державної авіаційної служби України спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра інфраструктури.

Питання адміністративно-правового регулювання цивільної авіації України розглядалися в роботах В. Б. Авер'янова, Ю. П. Битяка, С. Т. Гончарука, В. К. Колпакова, Р. А. Калюжного та інших вчених.

Державна авіаційна служба у своїй діяльності керується Конституцією України та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до